

JANUSZ STRYCZEK
Chełm

Przypadek zatrucia świń bobikiem

Bobik (*Vicia faba*) jest rośliną pastewną z rodziny motylkowatych, zaliczaną do grupy roślin strączkowych, stanowiącą cenną paszę zwłaszcza dla koni. Zawiera on stosunkowo dużą ilość białka w nasionach, sięgającą 29%. Nasiona bobiku zawierają przeciętnie około 25% związków azotowych, 1,5% tłuszczu i 48% azotowych wyciągów. Poza tym jest rośliną bogatszą w sole fosforowe i wapniowe niż ziarna zbóż. Używany jest on jako roślina wspierająca w nasionach strączkowo-zbożowych uprawianych na nasiona lub zielonkę. Nasiona bobiku skarmia się po ześrutowaniu i namoczeniu lub oparowaniu. Po ześrutowaniu nadają się one przede wszystkim do opasów bydła i wołów roboczych. Konie mogą otrzymywać bobik uprzednio namoczony przez 12—16 godzin lub parowany i zmieszany z siewką i owsem lub też w postaci śrutu, stanowiącej najwyżej 1/3 części dawki; jest on także odpowiednim dodatkiem do karmy dla bydła i świń. Dzienna dawka bobiku dla krówy wynosi do 1,5 kg, dla opasów do 3 kg, cieląt do 0,4 kg, a świń od 0,25 do 1 kg. Ponieważ jest on ciężko strawny, udział jego w mieszance nie może przekraczać 15%.

Bobik zawiera związki toksyczne, które gromadzą się w dużej ilości w nasionach. Zabieg moczenia ma za zadanie odgoryczenie, tj. usunięcie związków toksycznych. Podanie zwierzętom bobiku bez tego zabiegu prowadzi do zatrucia i ostrego niestrawności. Ciąta toksyczne działają bowiem drażniąco na błonę śluzową przewodu pokarmowego, natomiast zresorbowane uszkadzają wątrobę i nerki, obniżają i osłabiają krążenie oraz porażają ośrodki nerwowe układu wegetatywnego.

Z uwagi na występujący obecnie brak mieszanek przemysłowych, wiele gospodarstw sporządza pasze we własnym zakresie. Najczęściej są to śrutu z owsa i jęczmienia. Paszą taką karmiono trzodę chlewną w gospodarstwie „W”, a następnie dodano do niej

śrutę z bobikiem. Po 3—5 dniach wystąpiły masowo u świń objawy chorobowe — posmutnienie i zmniejszona ruchliwość zwierząt, brak apetytu, wzdęcia na przemian z zaparciami, świnie przyjmowały postać zgarbioną, świadczącą o bolesnym procesie chorobowym toczącym się w jamie brzusznej. Ciężota ciała obserwowanych sztuk wahała się od 38° do 39°C, następowały zejścia śmiertelne. Padło 25% pogłowia, a 25% świń nie rokujących wyzdrowienie skierowano do uboju z konieczności, pozostałe sztuki poddano zabiegom leczniczym.

Podczas badania poubojowego jak również sekcyjnego sztuk padłych, stwierdzono przekrwienie jelit lub krwiotoczny stan zapalny i wypełnienie ich gazem, wątrobę barwy bladoczerwonej lub bladożółtej, wydrodniałą, nerki bladożółte, wylewy krwawe na błonie śluzowej pęcherza moczowego, płuca przekrwione, w okolicy gardła i kończyn nacieki wodno-surowicze. Sztuki chore poddano leczeniu przy pomocy preparatów wapniowych, glukozy i środków nasercowych. Jednocześnie przygotowano dietę w postaci poidła z wywaru siemienia lnianego. Zejście choroby trwało 6 dni.

W omawianym przypadku do mieszanki sporządzonej z owsa i jęczmienia dodano znaczną ilość śrutu uzyskanej z bobiku, którą niezbyt dokładnie zmieszano. W ten sposób powstał wysoki udział śrutu z bobikiem w podanej paszy, co doprowadziło do wystąpienia masowych zatruc świń i stosunkowo dużej ilości zejść śmiertelnych.

Z obserwacji własnych wynika, iż zatrucie bobikiem należy do schorzeń o stosunkowo ciężkim przebiegu i wysokiej śmiertelności. Bobik dodany do karmy w nieodpowiednim stosunku i niewłaściwie wymieszany, jak również nie moczony, może być groźnym czynnikiem toksycznym dla trzody chlewnej.

Adres autora: dr Janusz Stryczek, ul. I Armii WP 27/17, 22-100 Chełm.

DUBEY J. P.: Utrzymywanie się encystowanej *Toxoplasma gondii* w wątrobie kóz i znaczenie toksoplazmozy u kóz dla zdrowia człowieka. (Persistence of encysted *Toxoplasma gondii* in caprine livers and public health significance of toxoplasmosis in goats). *J. Am. vet. med. Ass.* 177, 1203—1207, 1980 (12).

Określono występowanie encystowanych form *Toxoplasma gondii* w wątrobie, nerkach i mięśniach kóz zarażonych na drodze naturalnej i na drodze sztucznej. Zarażone doświadczalnie kozy poddawano ubojowi po 7, 10, 14, 17, 18, 19, 59, 83 i 90 dniach po doustnym podaniu 100 względnie 1000 oocyst pasożyta. Rozezierem wycinków wątroby, nerek, serca, przepony, mięśni szkieletowych i mózgu poddanym działaniu pepsyny zakażono dootrzewnowo myszki. Obecność *T. gondii* stwierdzono w wątrobie i mięśniach szkieletowych 9 z 10 kóz, w nerkach 7 z 10 kóz, mózgu i przeponie 5 z 10 kóz i sercu 3 z 8 kóz w okresie 14—90 dni po zarażeniu. U kóz zarażonych na drodze naturalnej encystowane *T. gondii* występowały w wątrobie, nerkach i mózgu 3 z 10 zwierząt, w przeponie i w mięśniach 6 z 9 kóz i w mięśniach szkieletowych wszystkich 10 kóz. Obecność *T. gondii* wykazano również w mleku kóz zarażonych doświadczalnie doustnie dawką 10000 oocyst pasożyta. Ze względu na fakt częstego występowania cyst *T. gondii* w wątrobie i w nerkach wskazane jest gotowanie tych narządów przed spożyciem.

G.

DAVIES D. H., MC CARTY A. R., PENWARDEN R. A.: Wpływ szczepienia jagniąt żywą szczepionką przeciwko wirusowi parainfluenzy — 3 na występowanie zakażenia płuc po zakażeniu wirusem parainfluenzy — 3 i *Pasteurella haemolytica*. (The effect of vaccination of lambs with live parainfluenza virus type 3 on pneumonia produced by parainfluenza virus type 3 and *Pasteurella haemolytica*). *N. Z. vet. J.* 28, 201—202, 1980 (10).

Badania przeprowadzono na jagniętach w wieku 6 miesięcy w 4 grupach doświadczalnych liczących po 20 zwierząt. Grupa 1 i 4 zawierające zwierzęta nieszczepione stanowiły kontrolę. Jagnięta z grupy 2 zaszczepiono domięśniowo zaś z grupy 3 donosowo żywą szczepionką przeciwko wirusowi parainfluenzy 3 w ilości 1 ml/zwierzę. Po 45 dniach zwierzęta z grupy 1, 2 i 3 zakażono wirusem parainfluenzy 3, a następnie po 6 dniach jagnięta zakażono dotchawicowo *Pasteurella haemolytica* w dawce $5,5 \times 10^5$. Jedyne u jagniąt z grupy 3 po zakażeniu wystąpił wyciek surowiczy lub śluzowy o niewielkim nasileniu z otworów nosowych. Natomiast u jagniąt z grupy 1 po zakażeniu *P. haemolytica* wystąpił kaszel i 2 jagnięta padły. Badania zwierząt poddanych ubojowi po 10-12 dniach po zakażeniu wykazały zmiany typowe dla zapalenia płuc u 65% nieszczepionych jagniąt. Zmiany zapalne nie występowały u jagniąt szczepionych i zakażonych wirusem parainfluenzy 3 i *P. haemolytica*.

G.